 DOI: 10.7816 /idil-07-48-05

TÜRK RESİM SANATINDA DÜĞÜN KONULU RESİMLERİN ORTAK BİRLİKTELİKLERİ

Tuğba KODAL

Dr.Öğr.Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, tubayeners(at)yahoo.com

Anahtar kelimeler: *Türk resim sanatı, Türk resminde düğün, Düğün imgesi.*

ÖZ

İnsanoğlu var olmasından buyana kendini ifade etme biçimi olarak farklı iletişim yöntemleri geliştirmiş ve kullanmıştır; konuşma, yazı, resim gibi pek çok yöntem sıralamak mümkündür. Toplumlar geliştikçe bu iletişim yöntemleri bir araç olmaktan çıkmış, bir amaca dönüşmüştür: kişinin kendini ifade etmesinin yanı sıra kendisini gerçekleştirmesi yolunda bir amaca yönelmiştir. Sanat bu amaç için sıklıkla başvurulan alanlardan birisi olmuştur. Resim sanatı da bu eğilimlerin ilk baş gösterdiği sanat alanlarından birisidir. Tüm diğer toplumlarda olduğu gibi Türk toplumunda da sanatçı, resim aracılığıyla kendi sözünü kültüründen ve dönemin koşullarından edindiği veriler ile yoğurmuş, bir konu ya da imge çevresinde somutlaştırmıştır. Bu yazıda Türk resim sanatında varolan "düğün" konulu resimlerin saptamasından çok bu resimlerin plastik ve anlam düzeyinde birleştiği ortak noktaları ve ayrışma gösterdikleri değişim süreçleri incelenmektedir. Böylece kültürel dokudan resim sanatının hangi düzeyde beslendiğini belirleyerek ortak bir anlatım biçeminin varlığı sorgulanmaktadır. Ayrıca toplumumuzdaki "düğün" kavramının zaman içerisindeki kültürel anlamdaki değişimlerinin Resim sanatındaki "düğün" imgesine yansımaları belirlenecektir.

THE COMMON ASPECTS OF THE PAINTINGS WITH WEDDING THEMES IN TURKISH PAINTING

Keywords: *Turkish painting, wedding in Turkish painting, image of wedding.*

ABSTRACT

Mankind have developed and used different communication methods as a way of expressing oneself since they began to exist; it is possible to list many methods such as speech, writing, picture etc. As communities have developed these communication methods began to be regarded as ends rather than means: they tended towards realizing oneself in addition to expressing oneself and art has become one of the areas to which people refer to with this aim. Painting is one of the fields in which such trends first emerged. As in all other communities, the artist has blended his own idea with the information he acquired from his own culture and from the circumstances of the period in which he lived and concretized his interpretation based on a subject.

This article studies the differences and the common points of the paintings as regards meaning and plasticity. Therefore, the article questions the existence of a common style having determined how art of painting benefit from the cultural texture. Besides, the concept of wedding has experienced cultural changes over time in our community. The reflections of those changes in wedding concept on the image of wedding in the art of painting are determined.

 DOI: 10.7816 /idil-07-48-05

GİRİŞ

"Geleneksel çizgide ilerleyen Türk sanatı; 18. yüzyıldan itibaren belirginleşmeye başlayan batılılaşma hareketlerinin sonucunda bir sonraki yüzyılda Batı sanatının seyrine girmiştir. Böylece günümüze değin uzanan ve çağdaş Türk sanatı olarak isimlendirilen süreç ortaya çıkmıştır." (Üstünipek, 2016:1). 19 yüzyıldan başlayarak toplumsal alanda olduğu gibi sanatta da kendini gösteren Batılılaşma sürecinin ardından, 19. yüzyıl sonlarında Osmanlı Dönemi'nde Avrupa'ya gönderilen ressamların yurda dönüşü ile gündeme gelen sanat kurumları ve grupları Cumhuriyet'in ilanından sonra daha aktif biçimde var olabilmişlerdir. Bu gruplar aracılığıyla Batılı tarzı takip eden "çağdaş Türk resminde 1940'lı yıllardan itibaren milli geleneklerden hareket ederek yeni oluşumlar yaygınlaşmış, 1950'li yıllarda güçlü bir olgu olarak yerel değerlerden ve Türk kültüründen beslenebilme anlayışı giderek önem kazanmıştır." (Bayramoğlu, 2001:1). Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan ve "evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet" ve "Bir olayı kutlamak için yapılan büyük eğlence veya tören" (www.tdk.gov.tr, 2016) olarak tanımlanan düğün ve düğün ritüelleri sanatçıların sıklıkla kullandığı konulardan biri olmuştur.

Türk resim sanatı tarihi incelendiğinde batılılaşma sürecinden öncesinde de konusunu düğün törenlerinden almış eserlere rastlanmaktadır. Örneğin 1582 tarihinde minyatür sanatında şehzadelerin düğün törenlerine ilişkin betimlemelerin yer aldığı Surnameler mevcuttur: Nakkaş Osman'ın 1588 yılında tamamladığı III. Murad'ın oğlu Şehzade Mehmet'in 1582 tarihinde Sultanahmet Meydanı ve İbrahim Paşa Sarayı'nda yapılan sünnet düğünün anlatıldığı Surname-i Hümayun ve Nakkaş Levni tarafından resimlenen 1720 tarihinde Okmeydanı ve sahil saraylarında yapılan III. Ahmed'in üç şehzadesinin sünnet düğününü anlatan Surname-i Vehbi, bu konudaki iki önemli örnektir (Eroğlu, 2010:88-89). Ancak biçim ve üslup anlamında sanatta ayrı bir yeri ve önemi olan minyatür sanatı konumuzun kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu çalışmada Türk resim sanatının Batılı anlamda hızlı gelişmeler gösterdiği 20. yüzyıl başlarından itibaren varolan resimler ele alınmıştır. Çalışmada düğün konusunu ele alan Türk resim sanatçılarının tüm resimlerine yer verilmemiş, yalnızca en belirgin örnekler seçilerek onlar üzerinden çözümlemeye gidilmiştir. Dolayısıyla bu çalışmada yer alan resimlerin dışında da düğün konulu resimlerin varlığı yok sayılmamalıdır.

Türk Resim Sanatında Düğün Konulu Resimlerin Ortak Birliktelikleri

Türk resminde önemli bir yere sahip olan pek çok ressam dönem dönem düğün kavramını resimlerinde konu edinmişlerdir; bunlar arasında "Hulusi Mercan, Leman Tantuğ, Kristin Saleri, Necdet Kalay, Cihat Burak, Nuran Altıata, Naciye İzbul, Nuri İyem, Mehmet Pesen, Nedim Günsür, Şeref Bigalı, Kayıhan Keskinok, Nuri Abaç, Orhan Çetinkaya, Ramiz Aydın, Mehmet Sabır, Şükran Pekmezci" (Başbuğ, 2012:172-178), "Fikret Otyam, Mümtaz Yener, Muhsin Kut, Fahri Sümer, İbrahim Balaban, Malik Aksel, Eren Eyüboğlu" (Anonim, 2016) gibi isimleri sıralanabilir.

Düğün konulu resimlere bakıldığında konu her ne kadar aynı olsa dahi her ressam kendi biçem dili ile farklı yorumlamalar yapmıştır. Geleneğimizde büyük bir yeri olan düğün ritüelinin hangi parçasının ele alınacağını kişisel tercihlerine göre belirleyen ressamlar; biçem dillerinin farklılıkları ile her biri kendine özgü eserler ortaya koymuşlardır. Adı geçen ressamların yapıtlarındaki odak noktalarına bakarak bir sınıflandırma yapacak olursak incelememizin daha verimli olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle yazının bundan sonraki kısmında, aynı temayı odak noktası yapmış eserler ortak alt başlıklar halinde verilecektir.

Türk Halk Oyunlarının Betimlendiği Düğün Konulu Resimler

Düğün ritüellerinin bir parçası olan "halay, bar, horon, karşılama ve zeybek" gibi Türk halk oyunları türlerinin (Şahin, 2011:1) içerisinde özellikle halay ve horon Türk ressamları tarafından konu edilmiştir. Halay; davul ve zurna eşliğinde toplu olarak-en az üç kişiden başlayıp genişleyebilen-, toplu düz dizi halinde ve disiplinli bir şekilde oynanan, kadın ve erkek karışık el ele tutuşarak, halka oluşturularak ve muntazam ritimlerle ayak vurarak oynanan oyundur (Sarısözen, 1971:7321). Türk düğünlerinde önemli bir yer edinmiş halk oyunlarından "halay" ve "horon"u; Kristin Saleri ve Necdet Kalay, Orhan Çetinkaya ve Mehmet Sabır kendi biçem dilleri ile aktarmışlardır. Kristin Saleri'nin yapıtları göz önünde bulundurulduğunda folklor konulu eserleri büyük bir mozaiğin renkli ayrıntıları gibidir (Çadırcı, 2012:38). Yine Orhan Çetinkaya da resimlerinde toplumsal mesajlara sıklıkla yer vermektedir. Plastik olarak Saleri daha canlı renkler ve ritmi arttıracak çizgisel bir doku kullanırken Çetinkaya ve Kalay soğuk renk lekeleri ile plan farklılıkları oluşturmuş ancak bu lekesel alanlarda dik-yatay-diyagonal yapılar ile açık koyu zıtlığını kullanarak ritmi arttırmıştır.

DOI: 10.7816 /idil-07-48-05

Resim 1. Kristin Saleri, Line of folk dancers, t.ü.y.b.

Resim 2. Kristin Saleri, Halay, t.ü.y.b., 60 x 65 cm.

Resim 3. Orhan Çetinkaya, Horon

Resim 4. Necdet Kalay, Halay, 1978, mukavva ü.y.b.**, 68,5x68,5 cm.**

Resim 5. Necdet Kalay, Halay, mukavva ü.y.b.**, 50 x 50 cm**.

Resim 6. Necdet Kalay, Horon, 1984, t.ü.y.b, 70x70 cm.

DOI: 10.7816 /idil-07-48-05

Mehmet Sabır ise bir halay gurubunu, daha canlı renkler kullanarak deformasyona uğrayan figürlerin oluşturduğu parçalı bir yapı içerinde betimlemiştir.

Resim 7. Mehmet Sabır, Halay

Çalgıların Betimlendiği Düğün Konulu Resimler

Anadolu'nun hemen her yerinde görülen halay aslında davul zurna ile birlikte bütünleşmiş birbirinden ayrı olarak düşünülemez bir oyun türüdür. Davul ilk çağlardan bu yana pek çok sosyal ortamda kullanılan önemli bir çalgı olmuştur. Vurmalı bir çalgı olan davulu Türkler de kendi kültür yapıları içerisinde kullanmışlardır; yapısal ve çalım özellikleri bakımından "asma davul" adı ile Türk halk oyunlarının içinde yerini almıştır (Şahin, 2011:2-3). Aşağıdaki örneklerde görüldüğü üzere düğün denince ilk akla gelen çalgı olan davul, resimde de düğün temasını temsil eden ilk çalgılardan olmuştur. Kristin Saleri'nin resminde ön planda davul imgesi karşımıza çıkarken Nuri İyem ve Hulusi Mercan'ın resimlerinde öncelikle davul daha sonra zurna gözümüze çarpmaktadır. Yine sanatçıların kendi üslupları çerçevesinde plastik olarak ritmi yüksek tutan renk veya leke parçalanmaları dikkati çekmektedir.

Resim 8. Kristin Saleri, Davul, t.ü.y.b., 120 x 80 cm

Resim 9. Nuri İyem, Davul Zurna

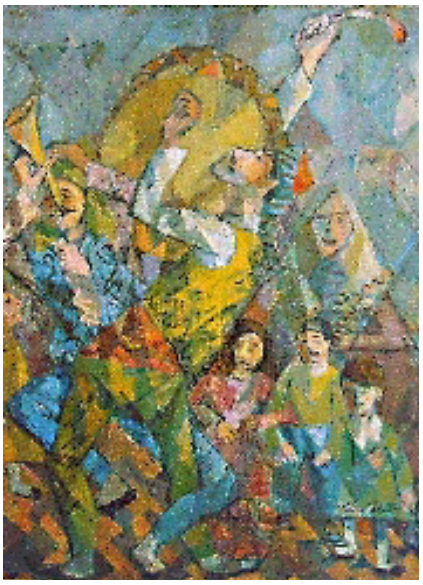

Resim 10. Hulusi Mercan, Düğün

Figür Odaklı Düğün Konulu Resimler

Düğün konulu resimler arasında konusunun odağını düğün eyleminin merkez kişileri olan gelin ve damat figürlerini ele alan ressamlar da vardır. Bunlara örnek olarak Fikret Otyam, Leman Tantuğ, Şükran Pekmezci, Naciye İzbul, Malik Aksel, Eren Eyüboğlu gibi isimleri verilebilir. Her bir ressam kendi biçem diline uygun olan plastik unsurlar kullanarak eserlerini ortaya koymuşlardır. Genelde gelin damat figürleri arasından gelin figürü tercih edilmiş ve etüt edilmiştir. Eski gelin figürleri daha çok kahverengi ve kırmızı tonları ile biçimlendirilirken günümüze daha yakın tasarılarda beyaz gelinlikli gelin figürlerinin tercih edildiği görülmektedir.

DOI: 10.7816 /idil-07-48-05

Resim 11. Fikret Otyam, Otyam'ın Fırçasından, **t.ü.y.b**

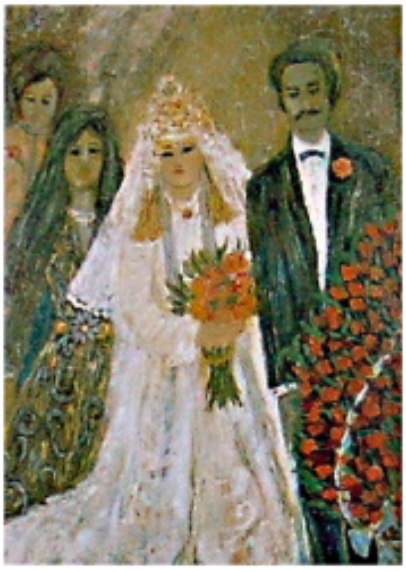

Resim 12. Leman Tantuğ, Gelin Güvey

Resim 13. Şükran Pekmezci, Gelin ve Damat, 2010, t.ü.y.b., 30x20 cm.

Resim 14. Naciye İzbul, **18. yüzyıl Gelini**

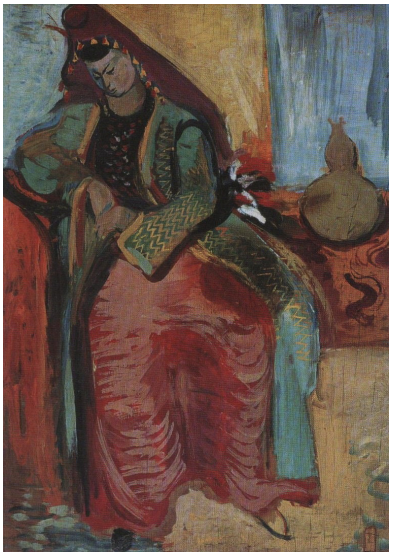

Resim 15. Eren Eyüboğlu, Bursalı Gelin, t.ü.y.b.

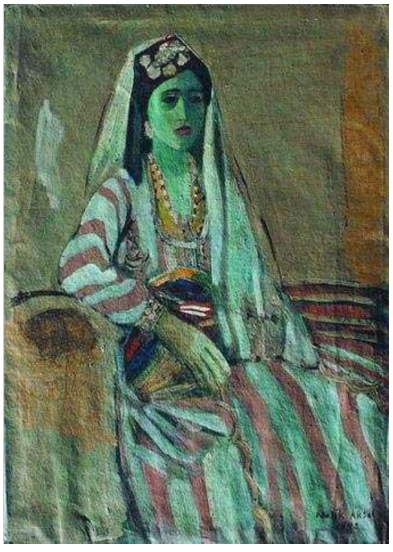

Resim 16. Malik Aksel, Denizli'de Bir Gelin, 1942, t.ü.y.b., 73x55.5 cm.

DOI: 10.7816 /idil-07-48-05

Düğün Eğlencesinin Betimlendiği Resimler

Düğün; iki gencin kaderlerini birleştirmeleri açısından bireysel bir etkinlik gibi görünse de iki tarafın akraba, dost, komşu çevrelerinin katılmasını sağlar ve yeni bir hısımlık bağlantısının kurulması yönüyle toplumsal bir etkinlik olarak anlam kazanır. Hele küçük köy topluluklarında hemen hemen hiç kimseyi dışında bırakmayan bir 'bayram' anlamı kazanır (Boratav, 1973'den akt. Topbaşoğlu, 2016:2). Pek çok ressamımız da düğün töreninin tüm katılımcıların aktif rol aldığı eğlence kısmını ele almışlardır. Tam bir şenlik havasında etüt edilen resimlerde, kalabalık figür topluluklarının yer aldığı, mavinin ya da kahverenginin üzerinde sıcak hatta çoğunlukla kırmızının tonlarının dolaştırıldığı kompozisyonlara yer verilmiştir.

Özellikle Şükran Pekmezci tablolarında çoğunlukla rengârenk giysileri içerisindeki düğün halkının ortasında bembeyaz gelinliğiyle bir kız bulunur (Pekmezci, www.sukranpekmezci.com). Resmin ana figürü olan beyaz gelinliğiyle oynayan kız, çevresindeki kırmızılı figürler veya kırmızı renk lekeleri ile desteklenir.

Resim 17. Şükran Pekmezci, Çankırı'da Düğün, 2010, t.ü.y.b., 40x50 cm

Yine verilen diğer örneklerde Mümtaz Yener, İbrahim Balaban ve Nuri Abaç'ın; kahverengi ve mavi tonlarının egemen olduğu kalabalık bir topluluğun uzaktan gözlemlenmesiyle betimlenen düğün resimlerinde aynı şölen havası hissedilmektedir. Nuri Abaç'ın "Köyde Alman Gelin" adlı eserinde halaya yer verilse de resmin ana konusunun halay değil topluluk olarak düğüne katılım olduğu göze çarpmaktadır.

Resim 18. Nuri Abaç, Köyde Alman Gelin, 1985

Resim 19. Mümtaz Yener, Düğün, 1947, t.ü.y.b., 33.4x41.2 cm.

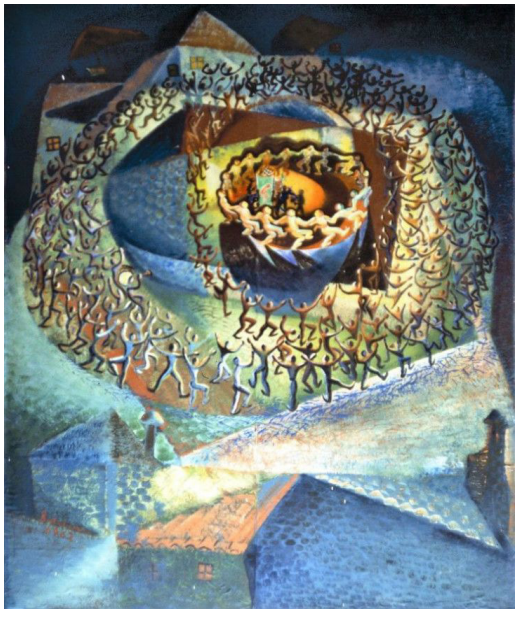

Resim 20. İbrahim Balaban, Düğün Alayı, 1990

 DOI: 10.7816 /idil-07-48-05

Düğünün Diğer Ritüellerinin Betimlendiği Resimler

Düğün törenlerinin "görücü gitme/kız isteme/söz kesme, nişan/şerbet nişan, kına gecesi, nikâh/gelin alma/düğün," (Demir, 2016:3,6,9) gibi aşamaları yer almaktadır. Kimi ressamlarımız düğünün eğlence aşamasının dışında yer alan "kız isteme, kına gecesi, gelin alma" gibi ritüellerini de betimlemişlerdir.

Nuran Altıata, Şeref Bigalı, Fahri Sümer, Şükran Pekmezci gibi ressamlarımızın eserleri kına gecesi ritüeline örnek olarak verilebilir. Şeref Bigali'nin resminin ismi her ne kadar "Düğün" olsa da başında kırmızı tül olan gelinin etrafında yalnızca kadınların eğlenmesi bunun kına gecesinde yapılan kız ağlatma ritüeli olduğu görülmektedir. Bunlar içerisinde renk ve biçim olarak Mehmet Pesen'in "Çayda Çıra" adlı yapıtı eski Mısır resimlerini çağrıştırması ile diğerlerinden biçem olarak ayrılmaktadır.

Resim 21. Şeref Bigalı, Düğün

Resim 22. Mehmet Pesen, Çayda Çıra, 1960, Duralit ü.y.b.**, 58x100 cm**

Resim 23. Nuran Altıata, Çayda Çıra

Gelin alma konusu üzerinde çalışan ressamlar arasında Cihat Burak, Fahri Sümer, Mehmet Pesen, Ramiz Aydın'ı da örnek verilebilir. Gelin alma ritüeli genel olarak eski âdetlere dayalı olan bir topluluğun at üzerinde gelinin evinden alınarak damat evine götürülmesi konu edilmiştir. Ancak bu bağlamda aralarında kurgu olarak farklılaşan önemli ressamlardan Cihat Burak'ın "Telli Babada Gelinle Damat" adlı eserinde günümüzde de uygulanan gelinin araba ile alınması betimlenmiştir.

Resim 24. Cihat Burak, Telli Babada Gelinle Damat, t.ü.y.b.

Resim 25. Fahri Sümer, Düğün, t.ü.y.b. 115 x 85 cm.

Pesen'in özellikle gelin alma (gelin alayı) konulu resimleri dikkati çekmektedir: "Bir minyatür tadı taşıyan bu resimlerde aynı zamanda soyut bir lekeciliğin tatları da egemendir. Soyut bir lekecilik ile minyatür tatlarının sentezine yönelen sanatçıda eklektik bir biçem ve resim anlayışı egemendir" (Gönenç, 1993).

 DOI: 10.7816 /idil-07-48-05

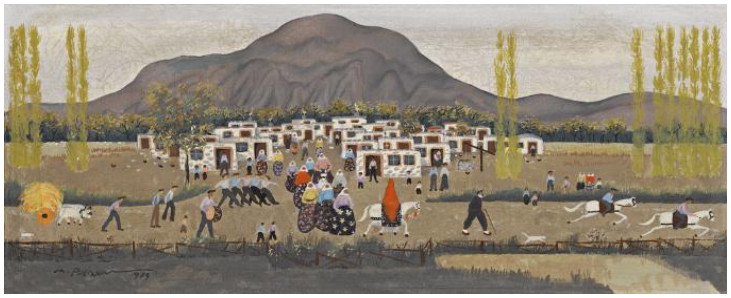

Resim 26. Mehmet Pesen, Gelin, 1979, t.ü.y.b., 20,5 x 50,5 cm.

Yine gelin alma konusu üzerine çok sayıda eser üretmiş ressamların arasında Ramiz Aydın önemli bir yer tutmaktadır. Aydın, sulu boya ile etüt ettiği resimlerinde temiz renklerin bezendiği birbiri arkasına sıralanmış figürler ve paralelinde uzanan mekân algısı ile adeta masalsı bir anlatımla gelin alma sahneleri yaratmıştır.

Resim 27. Ramiz Aydın, Düğün alayı, 2002, Karton üzr. **sulu boya, , 11x17 cm**

Resim 28. Ramiz Aydın, Düğün alayı, 2000 Karton üzr. **sulu boya,**

Her ne kadar ressamlar çoğunlukla düğün ritüellerini kendilerine konu edinseler de Muhsin Kut gibi yalnızca düğünün bir ögesini tercih ederek düğün temasına gönderme yapanlar da görülmektedir.

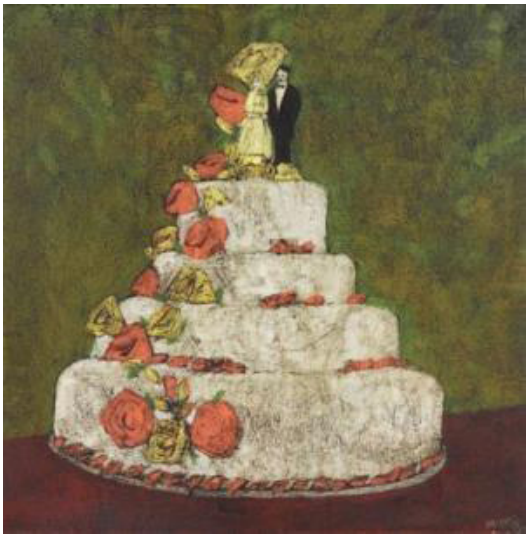

Resim 29. Muhsin Kut, Düğün Pastası, T.ü.y.b., 50 x 50 cm

Farklı Yöresel Düğünlerin Betimlendiği Resimler

Şimdiye kadar incelenen yapıtların dışında konusunu yaşadığı bölgeye ya da farklı yörelerden imgeler tercih eden sanatçılarda bulunmaktadır. Pek çok ressam karada yapılan düğünleri betimlemesine karşın özellikle Nedim Günsür ve Kayıhan Keskinok deniz kenarında yaşayan insanların düğünlerini ele almışlardır. Her iki ressam da kendilerine özgü fırça darbeleriyle düğün temasını deniz, kayık gibi unsurların da yer aldığı bir şölen kurgusu içerisinde betimlemiştir.

Resim 30. Nedim Günsür, "Balıkçı Düğünü" 1968 T.ü.y.b. 133x40 cm

Resim 31. Kayıhan Keskinok, Düğün, 1979, t.ü.y.b 38x41 cm

 DOI: 10.7816 /idil-07-48-05

Resim 32. Kayıhan Keskinok, Karadeniz Düğünü, 2003, t.ü.y.b, 64x94 cm.

Sünnet Düğünü Konulu Resimler

Düğün denildiğinde genel olarak evlilik için gerçekleştirilen törenler düşünülmektedir. Ancak evlilik dışında bir de sünnet için gerçekleştirilen törenler vardır (Berber, 2009:2) Nedim Günsür sünnet düğününü konu alan eserler üretmiştir. Sanatçı sünnet öncesi sünnet çocuğunun günümüzde daha çok araba ile yapılan gezdirme ritüelini fayton ile farklı mekânlarda betimlemiştir.

Resim 33. Nedim Günsür, Sünnet Öncesi Araba Sefası, 1983, Serigrafi, 50x70 cm,

Resim 34. Nedim Günsür, Sünnet Arabası 1986, T.ü.y.b. 59x39.5 cm

Sonuç

"Düğün ve evlenme merasimlerini, kimileri yaşadıkları toplumun ve inandıkları dinin gerektirdiği şekilde uygularken, kimileri de kişisel tercihlerini ve arzuları ön planda tutarak gerçekleştirirler. Ama yine de her düğün, az ya da çok, bağrından koptuğu toplumun izlerini ve gelenekselliğini içinde barındırır." (Demir, 2016:16). Tıpkı bunun gibi düğün temalı resimlerde de en büyük ortak birliktelik sanatçının biçem dili ne kadar kişiye özgü, ne kadar farklı olursa olsun temelde yaşadığı toplumun izlerini ve gelenekselliğini taşıyan imgeler kullanılmasıdır. Bir başka deyişle bireysel yorumların devreye girmesinden dolayı eserlerin her biri farklı bir plastiğe ve kurguya sahiptir. Ancak hepsinin ortak buluştuğu nokta Türk toplumunun kültürel değerler dizgesinin örf, adet, gelenek görenek gibi yapıtaşlarından beslenmektedir ki bu da ortak biçimleri ve kurguların kullanımına neden olmaktadır. Bunun dışında Türk ressamlarının resimleri incelendiğinde diğer ortak birliktelikleri sıralayacak olursak: Düğünler, geleneği devam ettirmekle birlikte, yerleşik yaşama geçmenin veya şehirleşmenin getirdiği değişen yaşam koşullarına paralel farklılaşmalar göstermektedir. Ancak düğün törenlerinin geçmişten günümüze değin değişmeyen ya da çok fazla işlevini yitirmeyen en önemli yanı, insanları bir araya getirmesi ve dolayısıyla paylaşımın yaşandığı bir mekan olmasıdır (Berber, 2009:10). Resimlerde bu unsur en fazla ele alınan tema olmuştur: Düğün resimlerinde pek çok figürün bir araya gelerek şölen havasında eğlendiği kompozisyonlar çoğunlukla tercih edilmiştir. Demek oluyor ki, düğünün "görücü gitme/ kız isteme/ söz kesme, nişan/ şerbet nişan, kına gecesi, nikâh/gelin alma/düğün" gibi pek çok aşaması olmasına rağmen çoğunlukla resimlerde herkesin bir araya geldiği eğlence kısmına odaklanılmıştır.

Konu ve/veya odak noktası ortaklıkları göz önünde bulundurarak Türk resminde düğün konulu resimleri şöyle gruplandırılabilir:

- Türk halk oyunlarının betimlendiği düğün konulu resimler,
- Düğün eğlencesinin betimlendiği resimler,
- Çalgıların betimlendiği düğün konulu resimler,
- Figür odaklı düğün konulu resimler,
- Yöresel yapıların vurgulandığı düğünlerin betimlendiği resimler,
- Sünnet düğünü resimleri,
- Düğünün alt ritüellerinin betimlendiği resimler.

Ancak belirtilmesi gereken bir nokta vardır: Bu

sınıflandırma yalnızca ulaşılan ve incelenen resimler üzerinde yapılmış bir gruplandırmadır. Ulaşılamayan farklı resimler dâhil edildiğinde bu gruplar genişleyebilir ya da değişebilir.

Resimlerin geneline plastik bağlamda bakıldığında; çoğunlukla kahverengi, mavi ve kırmızı tonlarının kullanıldığı kompozisyonlar tercih edilmiş, genelde soğuk değerlerin üzerinde sıcak tonlar gezdirilmiştir. Ayrıca çoğu resimde ritim duygusu renk ve çizgi ile yüksek tutulmuş, figürlerin duruşları ile adeta bir düğündeki hissedilen coşkuyu aktarmak amaçlanmıştır.

Türk kültüründe bir arada yaşama ve paylaşma isteğinin en önemli göstergelerinden birisi olarak düğünler görülmektedir. Şenlik havası içerisinde gerçekleşen düğünlere katılım da yine bu isteğin bir belirtisi olarak toplumda her sınıf insanın bir araya geldiği organizasyonlara dönüşmektedir (Berber, 2009:10). Düğünün asıl amacı olan ilan duyuru, topluluk gösterileri, şenlik gibi unsurları ifade edercesine özellikle düğünün eğlence kısmının ele alındığı resimlerde kalabalık gruplar dairesel bir biçimde kurgulanmış, resmin merkezine yerleştirilmiş gelin damat figürlerinden başlayarak en arka plan doğru ilerleyen dairesel bir yapı oluşturulmuştur. Yine merkezdeki figürleri takip eden daha düşük frekansta renkler ile giderek küçülen, detaylardan arınan figürler ve sonrasında daha çok dış mekâna ait yapılanmalar aracılığıyla plan farklılıkları yani derinlik algısı yaratılmıştır. Bir başka deyişle resimlerin egemen noktasına gelin damat figürleri yerleştirilmiş ikinci planda düğüne katılanları temsil eden ve giderek etkisi hafifleyen figürler son olarak da en arka planda mekân yer almaktadır.

Türk toplumunun sosyal hayatı içerisinde önemli yer edindiği görünen düğünler, günümüzde de şenlik havası biçiminde gerçekleştirilmektedir. …Anadolu'nun çeşitli yerlerinde geleneğin devam ettirilmeye çalışıldığı düğünler yapılsa da zaman içerisinde değişen yaşam tarzına paralel olarak, düğünlerin yapıldığı mekanlar ve biçimleri değişmiştir (Berber, 2009:10). Bu değişim Türk resim sanatındaki düğün konulu resimler incelendiğinde de gözlemlenmektedir. Örneğin üç etekli geleneksel gelin kıyafetleri imgesinin beyaz gelinlik imgesine dönüşmesi, açık mekânlarda geleneksel yapıda betimlenen düğünlerin yanı sıra daha modern ögelere sahip kapalı eğlence alanlarında betimlenen düğün temalı resimlerin varlığı, geleneklerimizdeki değişimlerine doğru orantılı olarak sanattaki düğün, gelin, damat gibi imgelerde de değişimler olduğunun bir kanıtıdır. Ancak her ne kadar yaşam tarzımızın değişimi ile doğru orantılı olarak resim sanatındaki imgelerde değişim gözlemlense de Türk Resminde düğün konulu resimlerin toplamına bakıldığında hâlâ geleneksel yapıdan esinlenen eserlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

KAYNAKLAR

Anonim, "Ünlü Türk Ressamlardan Düğün Coşkusunu Yansıtan 15 Resim", Leblebitozu.com, http://www.leblebitozu.com/unlu-turk-ressamlardan-dugun-coskusunu-yansitan-15-resim/ (Erişim tarihi: 8.09.2016)

Başbuğ, F., Çağdaş Türk Resim Sanatında Düğün Teması, İdil, 2012, Cilt 1, Sayı 2, http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1349305006.pdf (Erişim tarihi: 8.09.2016)

Bayramoğlu, M., "20. Yüzyıl Türk Resim Sanatında Geleneksel Türk Sanat Örneklerinin Etkisi", Kalemişi, Cilt 1, Sayı , 2001, DOI: 10.7816/kalemisi-01-02-0, http://www.kalemisidergisi.com/makale/pdf/1406720541.pdf (Erişim tarihi: 1.10.2016)

Berber, O., "Türk Kültüründe Eğlence ve Birlik Unsuru Olarak Düğünler", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2009/2, Sayı: 10, http://sbedergi.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/343/files/oktay-berber-27022013.pdf (Erişim tarihi: 08.09.2016)

Boratav, P., N. 100 Soruda Türk Folkloru, İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1973

Demir, B.; Topbaşoğlu, K. "Türk ve Rus Halklarında Eskimeyen Gelenek: Düğün", Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2016, Cilt 2, Sayı 1, http://dergipark.ulakbim.gov.tr/aicusbed/article/view/5000156004 (Erişim tarihi; 27.10.2016)

Eroğlu, S.; "Surname-i Hümayun ve Surname-i Vehbi Minyatürlerinde Üslup Özellikleri", Sanat Tarihi Defterleri: 13-14, 2010, Özel Sayı, Ege Yayınları, 2010

Gönenç, T. Sergi Kitapçığı, Türkiye İş Bankası Yayını, İstanbul, 1993, http://www.mehmetpesen.com/mp-yayinlar.html (Erişim tarihi; 15.10.2016)

İhtiyar, T. "Tevfik İhtiyar'ın Röportajından Orçun Çadırcının Beyanı", rh+ art Magazin Dergisi, Ekim 2012, S. 93, Pekmezci, Ş., http://www.sukranpek-

mezci.com/ (Erişim tarihi: 29.10.2016)

Sarısözen, M.; Halk Rakslarımızdan Halaylar, Türk Folklor Araştırmaları, C.16, Ankara, 1971

Şahin, M., (2011) "Türk Halk Oyunları Türlerine Göre Asma Davulun Yapısal Olarak ve Çalım Teknikleri Açısından İncelenmesi", Akademik Bakış Dergisi, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, Sayı: 27 Kasım - Aralık, 2011, http://www.akademikbakis.org/eskisite/27/03.pdf (Erişim tarihi: 27.10.2016)

Güncel Türkçe Sözlük, TDK, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5819e53b7aea04.25082324 (Erişim tarihi: 29.10.2016)

Üstünipek, M.. "Türk Resim Sanatı Tarihi", http://www.lebriz.com/pages/doc_View.aspx?docID=143&pageID=21&lang=TR&bhcp=1 (Erişim tarihi: 15.10.2016)

Görsel Kaynakçası (Erişim Tarihleri 29.10.2016)

Resim 1. Kristin Saleri, "Line of folk dancers": http://www.kristinsaleri.com/Kristin-Saleri-Folklore.html Resim 2. Kristin Saleri, "Halay": http://www.kristinsaleri.com/Kristin-Saleri-Folklore.html

Resim 3. Orhan Çetinkaya, "Horon": Fatih Başbuğ, Çağdaş Türk Resim Sanatında Düğün Teması, İdil, 2012, Cilt 1, Sayı 2, s. 177, http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1349305006.pdf

Resim 4. Necdet Kalay, "Halay 1978": http://www.artnet.com/artists/necdet-kalay/past-auction-results

Resim 5. Necdet Kalay, "Halay": http://www.artnet.com/artists/necdet-kalay/past-auction-results

Resim 6. Necdet Kalay, "Horon": http://www.artnet.com/artists/necdet-kalay/past-auction-results.

Resim 7. Mehmet Sabır, "Halay": Fatih Başbuğ, Çağdaş Türk Resim Sanatında Düğün Teması, İdil, 2012, Cilt 1, Sayı 2, s. 178, http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1349305006.pdf

Resim 8. Kristin Saleri, "Davul": http://www.kristinsaleri.com/Kristin-Saleri-Folklore.html

Resim 9. Nuri İyem, "Davul zurna": http://www.ulkedesanat.com/nuri-iyem-resim-odulu-rugul-serbest-verildi.html#jp-carousel-2499

Resim 10. Hulusi Mercan, "Düğün": Fatih Başbuğ, Çağdaş Türk Resim Sanatında Düğün Teması, İdil, 2012, Cilt 1, Sayı 2, s. 172, http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1349305006.pdf

Resim 11. Fikret Otyam, "Otyam'ın Fırçasından»: http://fikretotyam.com/resimleri/detay/otyam-in-fircasindan/135

Resim 12. Leman Tantuğ, "Gelin Güvey": Fatih Başbuğ, Çağdaş Türk Resim Sanatında Düğün Teması, İdil, 2012, Cilt 1, Sayı 2, s. 172, http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1349305006.pdf

Resim 13. Şükran Pekmezci, "Gelin ve Damat": http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=721

Resim 14. Naciye İzbul, "18. yüzyıl Gelini": Fatih Başbuğ, Çağdaş Türk Resim Sanatında Düğün Teması, İdil, 2012, Cilt 1, Sayı 2, s. 173.

Resim 15. Eren Eyüboğlu, "Bursalı Gelin": Naz Gülüna Mısırlı, Cumhuriyet Dönemi Kadın Sanatçıları Üzerine Bir Müze Tasarımı, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2015, s. 74

Resim 16. Malik Aksel, "Denizli'de Bir Gelin": http://turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=556

Resim 17. Şükran Pekmezci, "Çankırı'da Düğün": http://www.sukranpekmezci.com/

Resim 18. Nuri Abaç, "Köyde Alman Gelin": http://www.leblebitozu.com/unlu-turk-ressamlardan-dugun-coskusunu-yansitan-15-resim/

Resim 19. Mümtaz Yener, "Düğün": http://www.artnet.com/artists/m%C3%BCmtaz-yener/wed-

DOI: 10.7816 /idil-07-48-05

ding-ceremony-kpQF7pbfc6Hdlx098mjMyw2

Resim 20. İbrahim Balaban, "Düğün Alayı": http://www.leblebitozu.com/unlu-turk-ressamlardan-dugun-coskusunu-yansitan-15-resim/

Resim 21. Şeref Bigalı, "Düğün": http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=2&modPainters_artistDetailID=574

Resim 22. Mehmet Pesen, "Çayda Çıra": http://www.mehmetpesen.com/caydaciraBB.htm

Resim 23. Nuran Altıata, "Çayda Çıra": http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=1987

Resim 24. Cihat Burak, "Telli Babada Gelinle Damat": http://www.leblebitozu.com/unlu-turk-ressamlardan-dugun-coskusunu-yansitan-15-resim/

Resim 25. Fahri Sümer, "Düğün": https://www.artamonline.com/261-muzayede-degerli-tablolar-ve-antikalar/7756-fahri-sumer-1942-dugun

Resim 26. Mehmet Pesen, "Gelin": http://www.ozbilenlermuzayede.com/muzayedeler-detay-alt.aspx?ID=850

Resim 27. Ramiz Aydın, "Düğün Alayı" 2002: http://artpointgallery.com/index.php?Page=Auction&ID=1761&auction_id=33

Resim 28. Ramiz Aydın, "Düğün alayı" 2000: http://www.bahariyesanat.com/images//sanatcilar/Ramiz_Aydin/eserleri/20141127_130307.jpg

Resim 29. Muhsin Kut, "Düğün Pastası": http://www.artnet.com/artists/muhsin-kut/d%C3%BC%C4%9F%C3%BCn-pastas%C4%B1-iOgcCiggX6lMXKyhBM2TJw2

Resim 30. Nedim Günsür, "Balıkçı Düğünü": Yeliz İsanç, Yeni Türk Gerçekçiliği ve Nedim Günsür, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s. 84

Resim 31. Kayıhan Keskinok, "Düğün 1979": http://www.artpointgallery.com/index.php?Page=Auction&ID=3822&auction_id=63

Resim 32. Kayıhan Keskinok, "Karadeniz Düğünü": http://www.sanatmuzesi.hacettepe.edu.tr/53keskinok.htm

Resim 33. Nedim Günsür, "Sünnet Öncesi Araba Sefası": http://beyazart.com/v3/?page=show_mauction&id=28&page_number=9

Resim 34. Nedim Günsür, "Sünnet Arabası": Yeliz İsanç, Yeni Türk Gerçekçiliği ve Nedim Günsür, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s. 84